

Dejavniki razvoja osebnosti

Teorije

Glede na različne razlage o razvoju osebnosti so razvile različne teorije:

1. Teorija nativizma: človekov osebni razvoj in njegove sposobnosti so rezultat njegovih dednih zasnov. Okolju ne pripisuje nobene vloge
2. Teorija empirizma: človekove sposobnosti in lastnosti so rezultat okolja
3. Teorija konvergentnosti: dednost, okolje in lastna aktivnost
4. Teorija lastne aktivnosti: okolje in dednost nimata nobenega vpliva
5. Avtonomizem: vse je odvisno od lastne volje

Prenatalno obdobje

1. Razlika v legi, prekrvavljenosti in prehranjenosti fetusa
2. Čustveni izbruhi matere, nenehna napetost, strah – anksioznost (npr.: adrenalin v krvi)
3. Infekcijska obolenja matere (rdečke), kemične spremembe v krvi, zastrupitve z drogami, alkoholom, previsok krvni pritisk
4. Razlike v prehrani matere

Postnatalno obdobje

Zunanji dražljaji:

- Mehanski
- Kemični
- Zvočni

Sleporojeni otroci

Ožje socialno okolje

Ljudje, ki neposredno vzgajajo otroka. Odsotnost čustev pelje v senzorno deprivacijo. Pomankanje socialnih vpadov – stikov z okoljem, ljudmi, povzroča resne motnje v osebostnem razvoju

Kakšne so posledice? Socialna deprivacija in čustvena deprivacija. Spitz 1955 leta raziskuje te posledice v otroških domovih

- Minimalni stiki z okoljem
- Niso imeli igrač, nihče jih ni ljubkoval
- Zelo so skrbeli za hrano nego in zdravje
- Posledice: izgubljajo na teži, jokavi apatični
- V 3. mesecu se razvijejo znaki anaklitične depresije
- Anaklitična depresija: zavračanje stikov, negibno ležanje, nespečnost, okameneli izraz na obrazu. Socialni nasmeh je prva komunikacija z okoljem. Motorična počasnost
- Če traja socialna deprivacija še dlje, nad 6 mesecev se pojavi sindrom hospitalizma (marazma) skrajno motorično in psihično zavrtostjo
- Posledice lahko pripeljejo do smrti

Vplivi širšega fizikalnega okolja

Najbolj so raziskani geofizikalni dejavniki: vremenski, klimatski in regionalni:

- Fenska depresija (veter iz gora)
- Ščipov nemir

Vpliv dednost na razvoj osebnosti

Temelj sodobne dedne teorije je funkcionalno pojmovanje odnosa med dednimi zasnovami in dejanskim osebkom (genotip, fenotip). Genotip je genski program, ki določa širino in obseg, znotraj katerega se pod vplivi okolja razvijejo možne variante dejanskih lastnosti osebkov, to je fenotip

Klasična genska teorija: vsako fenotipično lastnost določa en gen

Poligenska teorija: vsako fenotipično lastnost določa več genov

Raziskave dednih vplivov

S stališča psihologije nas zanima dvoje

- Ali je mogoče ugotoviti, katere osebnostne lastnosti so dedno pogojene
- Ali je mogoče ugotoviti v kakšni meri je določena lastnost odvisna od dednosti in v kolikšni meri od okolja?

Iz raziskav enojajčnih dvojčkov lahko strnemo naslednje ugotovitve:

1. Najmočnejše so odvisne od dednosti fizične somatske in konstitucijske lastnosti
2. Od dednosti so močno odvisne tudi: motorične, senzorne in intelektualne sposobnosti (60% - 90%).
3. Odvisnost dednih vplivov merimo z koeficientom hereditarnosti: npr.: intelektualne sposobnosti 0,6 – 0,9 (lestvica gre od 0 – 1)
4. temperament je močno odvisen od dednih dejavnikov
5. značaj ni odvisen od dedni dejavnikov (ne pa čisto)